

آرشیو و استانداردهای میانکنش پذیری

مقدمه

شناخت استاندارد مناسب در جهت حفاظت از اسناد الکترونیکی از مهم‌ترین وظایف آرشیویست‌ها است. در همین راستا، به معرفی استانداردهای میانکنش پذیری آرشیوی می‌پردازیم.

فراداده‌های حفاظت به‌عنوان جزئی از سایر فراداده‌ها برای حفاظت از قالب، ساختار یا محتوا به‌کار می‌رود که حفاظت بلندمدت از منابع دیجیتال را ممکن می‌شود. در محیط فراداده آرشیوی استاندارد حفاظت پرمیس و سامانه اطلاعات آرشیوی باز برای دستیابی به اطلاعات دیجیتال مورد استفاده قرار می‌گیرد.

سامانه اطلاعات آرشیوی باز (او ای آی اس)

فراداده حفاظت زیرساختی را تشکیل می‌دهد که از فرایندهای مرتبط با مدیریت حفاظت دیجیتالی پشتیبانی می‌کند. در الگوی مرجع او ای آی اس که توسط ایزو در سال ۲۰۰۳ تأیید شده است، اطلاعات مرجع، بافتی، منشا؛ پایدار در انسجام با رویکرد ساختارمند و جامع نسبت به حفاظت بلندمدت دیجیتالی قرار دارند. اطلاعات مرجع مکانیسم‌ها و شناساگرهای منحصر به فرد یا دائمی را برای اطلاعات محتوا شناسایی می‌کند همان‌طور که در معماری مدیریت حفاظت دیجیتالی توصیف شد. اطلاعات بافت رابطه اطلاعات محتوا را سندپردازی می‌کند. اطلاعات منشا، تاریخچه اطلاعات محتوا، موجد یا پدیدآورنده آن، ایجاد موسسه یا نهاد، زنجیره قومیت و نظارت و هرگونه تغییری را در بر می‌گیرد که ممکن است در خلال زنجیره حیاتی آن رخ دهد. اطلاعات پایدار، تثبیت اطلاعات محتوا را تأیید می‌کند و مکانیسم‌ها و کلیدهای مناسبی را برای تضمین رخداد و تغییرات به شیوه‌ای مستند فراهم می‌آورد. این مقوله‌ها پویایی، خوانایی و قابلیت فهم منابع دیجیتالی را برای مدت زمان طولانی حفظ می‌کند. این انواع اطلاعات می‌توانند در حکم مقوله‌های عمومی لازم برای حمایت حفاظت بلندمدت و استفاده از مواد دیجیتالی تعبیر می‌شوند و در حکم نقطه آغازین اقدامات حفاظت فراداده‌ای هستند. فراداده باید همانند این الگو نظارت یا کنترلی را فراهم آورد تا دسترس‌پذیری به اسناد موثق، معتبر و معنادار را در طول زمان میسر سازد.

هدف اصلی این مدل آسان‌سازی برای درک گسترده از آنچه که برای دسترسی و حفاظت بلندمدت مورد نیاز است. ایجاد چهارچوبی برای درک و افزایش آگاهی مفاهیم آرشیوی، فراهم‌سازی شناخت توسط سازمان‌های غیر آرشیوی، کاربرد آرشیو در آینده، توصیف و مقایسه تفاوت‌ها و راهبردها، فراهم‌سازی پایه و مبنایی برای مدل‌های داده‌ای و پوشش حفاظت بلندمدت اطلاعاتی در قالب غیر رقمی و بسط و توسعه اجماع در خصوص عناصر و فرایندهای دسترسی، حفاظت بلندمدت و رهنمودهایی برای تعیین و تولید اطلاعات آرشیو باز از ویژگی‌های این مدل است.

این مدل به دلیل دارا بودن خزانه واژگان، کامل بودن و عدم محدودیت در اجرا مورد استفاده سازمان‌هایی است که به دنبال حفاظت بلندمدت از اطلاعات خود هستند. مدیریت، مصرف کننده و تولید کننده از عناصر تشکیل دهنده این مدل هستند.

مدل اطلاعات به شرح انواع عناصر اطلاعاتی به کار رفته شده در نظام اطلاعاتی آرشیوی باز می‌پردازد. مفهوم شی اطلاعات ترکیبی از داده‌ها و نمایش آن است. انواع شی اطلاعاتی موجود در این نظام شامل شی اطلاعاتی محتوا، توصیفی حفاظت، بسته‌بندی توصیفی است. این مدل بر اساس بسته اطلاعاتی که دو نوع شی اطلاعاتی است، عمل می‌کند. بسته اطلاعاتی واسپاری برای برقراری ارتباط میان تولیدکننده و نظام آرشیوی کاربرد دارد. بسته اطلاعاتی آرشیوی جهت حفاظت از اطلاعات محتوایی مورد استفاده قرار می‌گیرد و بسته اطلاعاتی توزیعی به مصرف کننده نظام ارسال می‌شود. دریافت، ذخیره، مدیریت داده، مدیریت سرپرستی، برنامه حفاظتی و دستیابی از عملکردهای این سیستم است.

استاندارد فراداده‌ای حفاظت (پرمیس)

با پدیدار شدن مجموعه‌های دیجیتالی مختلف از دهه ۱۹۹۰ مسائل مربوط به مستندسازی بلندمدت منابع دیجیتالی نیز کم‌کم مطرح شد. از آن زمان تاکنون تلاش‌های مختلفی در این زمینه صورت گرفت که در نهایت در سال ۲۰۰۵ با انتشار فرهنگ داده برای فراداده حفاظت بر اساس مدل مرجع او ای آی اس منتشر شد. این اثر در کتابخانه کنگره با عنوان پرمیس مطرح شد.

ایجاد عناصر فراداده حفاظت مرکزی، اصطلاحنامه حفاظت، تجزیه راهبردها، توسعه عملکردها، حمایت از نسخ منسوخ،

مستندسازی منشا از اهداف پرمیس است. علی‌رغم هم‌پوشانی با سایر فراداده، پرمیس دارای ویژگی‌هایی چون فراداده قالب، توصیفی، اطلاعات نرم‌افزار و سخت‌افزار، اشتراک فراداده‌های مختلف سازمانی است. ساختار پرمیس؛

کتابشناختی	موجودیت فکری
شناساگر	شیء
اندازه و قالب	
نام	
زمان، نرم افزار و زمینه	
رمز عبور	
محیط استفاده	
رسانه	
رمزنگاری	
ارتباط با سایر موجودیت‌ها	
شناساگر اختصاصی	رویداد
نوع	
زمان و تاریخ	
توصیف جزئی	
کارگزار	

اشیا و نقش آن‌ها

شخص یا نرم افزار دسترسی

کارگزار

شناساگر

حقوق

توصیف مبنا

موارد مجاز

بازه زمانی

اشیا

کارگزار دخیل

انتخاب هر یک از استانداردهای مذکور، منوط به هدف و خطمشی سازمان آرشیوی است. مدیران آرشیو با بررسی عملکرد و کاربرد این استانداردها در جهت حفاظت از اسناد خود قدم برمی دارند.

منبع:

صمیعی، میترا (۱۳۹۵). استانداردهای ذخیره و حفاظت در کتابخانه‌های دیجیتال. تهران: کتابدار. صمیعی، میترا؛ درودی، فریبرز و انتهایی، علیرضا (۱۳۸۹)، بررسی و تحلیل نظام اطلاعاتی آرشیوی باز، مدیریت اسناد، عزیزی، غلامرضا، تهران، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران.

نویسنده: فرزانه بهارلو

مشخصات استناددهی به این مقاله

نویسنده(ها):	فرزانه بهارلو
عنوان مقاله:	آرشیو و استانداردهای میانکنش پذیری
عنوان مجله:	کتابدار ۲.۰ – (عنوان لاتین: 2.0 i-Kitbdar)
دوره مجله (Vol):	۳
شماره مجله (Issue):	۱
سال (Year):	۱۳۹۶
شناسه دیجیتال (DOI):	http://lib2mag.ir/8013
لینک کوتاه:	